

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **L. H. N.,** zastoupená advokátem Mgr. Markem Sedlákem, se sídlem Příkop 8, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 19. 2. 2004, sp. zn. 36 Az 350/2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Ministerstvu vnitra **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR (dále jen „žalovaný“) ze dne 4. 7. 2002, č. j. OAM-4068/VL-11-P17-2001, jímž stěžovatelce nebyl udělen azyl pro nesplnění podmínek podle § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), když zejména namítá vady řízení spočívající v tom, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit.

Stěžovatelka uvádí, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav a jednal v rozporu s ustanoveními § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu.

Dále uvedla, že příčiny, které ji vedly k odchodu z vlasti, jsou dostatečné pro udělení azylu z důvodů obsažených v ustanovení § 12 a § 14 zákona o azylu. Pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu přitom shledává důvody zejména ve své osobní situaci v zemi původu. Žalovaný jí ovšem humanitární azyl neposkytl, aniž by toto své rozhodnutí dostatečně zdůvodnil. Toto jeho konkrétní rozhodnutí pak dostatečným způsobem nepřezkoumal ani krajský soud.

Konečně stěžovatelka protestuje proti tomu, že ústní jednání proběhlo před krajským soudem bez její přítomnosti, ačkoliv tato nepřítomnost byla způsobena nemocí a její právní zástupce nepřítomnost omluvil a uvedl, že stěžovatelka na své osobní účasti trvá a požádal soud o odročení jednání. Této žádosti ovšem krajský soud nevyhověl.

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a zároveň žádá, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve vyjádření uvádí, že se domnívá, že jeho rozhodnutí i rozsudek Krajského soudu v Brně byly vydány v souladu se zákonem. Zároveň připomíná, že v daném případě nebyla shledána žádná skutečnost, která by se dala podřadit pod taxativně vymezené důvody udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, neboť těmito důvody nejsou ekonomické potíže stěžovatelky v zemi původu ani její snaha o legalizaci pobytu v ČR. Zároveň nebyly shledány žádné důvody hodné zvláštního zřetele, které by ospravedlnily udělení humanitárního azylu. Z těchto důvodů žalovaný, odkazuje přitom na obsah správního spisu, navrhuje, aby byla kasační stížnost takto zdůvodněná zamítnuta.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 3. 5. 2001 na základě žádosti, v níž je jako důvod uvedeno, že stěžovatelka má v ČR snoubence a dítě. Její rodiče prý měli ve Vietnamu nějaké problémy, jejich povahu ale nedokázala upřesnit a ona sama žádné problémy neměla. V pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 8. 8. 2001 uvedla, že pochází z chudé rodiny a její příbuzní měli problémy s vietnamským režimem. Ona sama je neměla, neboť byla ještě malá. Když se dozvěděla, že ČR je země na úrovni, odjela sem přes Thajsko a Slovensko a když byla v Brně zadržena cizineckou policií a ve správním řízení vyhoštěna, požádala o azyl. Potvrdila také, že jediným důvodem žádosti o azyl je snaha o legalizaci pobytu, přičemž nemohla žádat o pobyt za účelem sloučení rodiny, neboť její dcera a otec této dcery mají sice v ČR legální pobyt, nicméně ona sama vstoupila do ČR na základě falešného víza. Stěžovatelka si uvědomovala, že porušila české zákony, avšak chtěla by zde zůstat se svou dcerou.

Žalovaný azyl neudělil výše označeným rozhodnutím ze dne 4. 7. 2002, když konstatoval, že důvodem stěžovatelčiny žádosti o azyl byla snaha o legalizaci pobytu v ČR a vymanění se z obtížné ekonomické situace Vietnamu, jež postihuje většinu obyvatelstva. Za této situace ovšem měla stěžovatelka využít spíše nástrojů poskytovaných zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a nikoli zákona o azylu. Žalovaný navíc zjistil, že vietnamští žadatelé o azyl nejsou v případě návratu do země původu za svou žádost o azyl postihováni. Ze všech těchto důvodů neshledal splnění zákonných podmínek pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Dále žalovaný nezjistil ani podmínky umožňující udělení

azylu podle § 13 anebo podle § 14 zákona o azylu, když pro udělení humanitárního azylu neshledal důvody, a konečně nebyla konstatována ani překážka vycestování podle § 91 téhož zákona.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podala stěžovatelka podle § 32 a násl. tehdy účinného znění zákona o azylu opravný prostředek k Vrchnímu soudu v Praze. V tomto opravném prostředku stěžovatelka namítala, že rozhodnutí žalovaného bagatelizuje všechny její potíže jako ekonomické, přestože podle ní jsou dostatečným důvodem pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Požadovala proto, aby bylo rozhodnutí žalovaného změněno tak, aby jí byl humanitární azyl udělen. Později doplnila, že jí ve Vietnamu hrozí chudoba a nezaměstnanost a že Vietnam je zemí, kde nejsou dodržována lidská práva, přičemž ona stejně jako její rodina nesouhlasí s vietnamským režimem.

Vzhledem k tomu, že řízení v této věci nebylo skončeno do 31. 12. 2002, byla věc postoupena podle § 129 odst. 2 s. ř. s. Krajskému soudu v Brně, který žalobu zamítl shora označeným rozsudkem. Ten byl vydán v rámci ústního jednání, z něhož byla stěžovatelka omluvena. V tomto rozsudku krajský soud shledal, že se žalovaný plně vypořádal s důvody, které vedly stěžovatelku k podání žádosti o azyl. I krajský soud přisvědčil názoru, že ekonomické potíže stěžovatelky jsou pro posouzení tvrzené nezákonnosti napadeného správního rozhodnutí irelevantní a že není v jejím případě dán žádný z důvodů obsažených v ustanovení § 12 zákona o azylu. Krajský soud přezkoumal v zákonných mezích také neshledání překážky vycestování a neudělení azylu podle ustanovení § 13 a § 14 zákona o azylu, přičemž k udělování humanitárního azylu připomněl, že je určováno volnou úvahou správního úřadu a na jeho udělení není subjektivní právo.

Tento rozsudek napadla stěžovatelka nyní posuzovanou kasační stížností.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Brně v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

První stížnostní námitka směřuje komplexně proti skutečnosti, že stěžovatelce nebyl přiznán humanitární azyl. Tuto námitku je třeba odmítnout s poukazem na setrvalou správní judikaturu. Tak v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003,

sp. zn. 3 Azs 12/2003 (nepublikováno), bylo uvedeno: *„Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).“* Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu.

Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup - zde poskytnutí azylu - vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí; v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu - sem lze příkladmo zařadit udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory - ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.

Aplikuje-li soud výše řečené na konkrétní situaci stěžovatelky, dospívá k závěru, že v těch limitech, kde soudní přezkum neudělení humanitárního azylu proveden být měl, byl krajským soudem proveden řádně a v přiměřeném rozsahu, když krajský soud v závěru svého rozsudku konstatoval, že udělování humanitárního azylu je dáno volnou úvahou správního úřadu a tuto tezi dále teoreticky rozvedl. Ani krajský soud, ani Nejvyšší správní soud jistě nepopírají, že osobní stěžovatelčina situace, tak jak byla zjištěna žalovaným a přezkoumána krajským soudem, je tíživá. Na straně druhé však není patrně natolik zjevně a nesnesitelně tíživá, že by bylo možno hovořit o tom, že by nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného. Nebyla-li pak zjištěna na straně žalovaného libovůle, postupoval krajský soud zcela správně, když ve svém přezkumu do správního uvážení žalovaného o samotné otázce, zda byly v případě stěžovatelky dány důvody hodné zvláštního zřetele, dále nezasahoval a zaměřil tento přezkum pouze na otázky procesní. Úkolem soudu ve správním soudnictví totiž obecně je přezkum pohledem zákonnosti, byť v takzvané plné jurisdikci, a volné uvážení při rozhodování o udělení azylu z humanitárních důvodů podle okolností konkrétní věci je vyhrazeno toliko žalovanému.

Další námitka obsažená v kasační stížnosti směřuje proti tomu, že správní orgán nevycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu a nezabýval se odpovědně stěžovatelčinou věcí, neopatřil si potřebné důkazy pro rozhodnutí a v odůvodnění dostatečně neuvedl, z jakých podkladů ve svém rozhodování vycházel a kterými úvahami byl veden.

Vzhledem k tomu, že se v tomto bodě stěžovatelka omezuje pouze na uvedení ustanovení správního řádu, z nichž plyne správnímu orgánu povinnost opačného postupu, nelze takto formulovanou námitku vůbec přezkoumat, neboť stěžovatelka nijak nekonkretizuje, v čem namítané pochybení podle ní vlastně tkví, zejména jaké další důkazy si měl žalovaný obstarat.

Poslední stěžovatelčina námitka pak směřuje proti tomu, že jí údajně nebylo umožněno zúčastnit se ústního jednání před krajským soudem, když tento přes žádost jejího právního zástupce neodročil ústní jednání, na něž se nemohla dostavit pro svou doloženou nemoc. V posouzení této stížnostní námitky je třeba vyjít ze znění § 101 odst. 3 zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, který se na toto řízení použije na základě odkazu obsaženého v § 64 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení občanského soudního řádu platí: *„Nedostaví-li se řádně předvolaný účastník k jednání a včas nepožádal z důležitého důvodu o odročení, může soud věc projednat a rozhodnout v nepřítomnosti takového účastníka; vychází přitom z obsahu spisu a z provedených důkazů.“* Stěžovatelka sama uvádí, že byla omluvena až přímo při ústním jednání, totéž ostatně vyplývá i z protokolu o tomto jednání na č. l. 35 - 36 soudního spisu. Byly tedy v tomto případě dány obě části hypotézy citované procesní normy, když se stěžovatelka nedostavila a o odročení nepožádala včas, ale až v den jednání ústy svého právního zástupce. Krajský soud tedy jednal plně v souladu s tímto ustanovením občanského soudního řádu, přičemž tento jeho postup byl korektní i z toho důvodu, že jednání byl přítomen právní zástupce stěžovatelky, který byl nejlépe způsobilý hájit její zájmy a artikulovat její stanoviska k projednávané věci. Nelze tedy shledat na straně krajského soudu ani takovéto procesní pochybení. Skutečností, relevantní z hlediska posuzování důvodnosti kasační stížnosti, je rovněž to, že stěžovatelka v kasační stížnosti ani netvrdí, že by v důsledku neúčasti u soudního jednání nemohla uplatnit argumentaci, významnou z hlediska případného naplnění azylových důvodů. Tato námitka se tak jeví jako veskrze formální, neboť je zjevné, že v důsledku její nepřítomnosti u jednání soudu nemohlo dojít k zásahu do jejích práv, když soudní jednání je nutno vnímat jako prostředek k prezentaci skutkových a právních stanovisek a nikoliv jako samoúčel.

Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v daném případě neshledal, že by bylo možno ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. shledat vady řízení spočívající v tom, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se Ministerstvu vnitra nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. března 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu